Pohádky
Z NAŠÍ VESNICE
od
V. HÁLKA.

POHÁDKY Z NAŠÍ VESNICE.

Od

VÍTĚZSLAVA HÁLKA.

V PRAZE.
Tiskem a nákladem knihtiskárny dra. Edv. Grégra.
1874.

LIBRARY
FEB 6 1970
UNIVERSITY OF TORONTO

POHÁDKY Z NAŠÍ VESNICE.

Naše vesnice.

Ty stará vesničko na klidné pláni,
když uvidím tě, poutník zemdlelý,
tys vždy tak zleštěna mi k uvítání,
jak v matky vraskách úsměv utkvělý.

Jdu kolem našedlé tvých chalup pleti,
kam hledím, srdce mého vejskne kus,
má mladost ze všech koutů vstříc mi letí,
má duše cítí mládí lehký klus.

Vše známo tak. Jde pasák s líným stádem
a smekna, v letech couvá nazpátky —
ej brachu, na očích ti poznám snadem,
že dosud zdrávy naše pohádky!

Jde hrobník s motykou a písní,
hrob starý překopat jde na nový,
ej brachu, víš-li, jak si býval v tísni,
když sem se ptal, kdo spí ti pod rovy?

Vůz jede do polí a v luka —
znám každou bíle ušlapanou mez,
z níž skřivan k nebi rozpínal se tluka,
a křepelka kde tloukla „pět peněz.“

Jde starý houslař, v očích mlhu a mžitky,
znám jeho houslí dušné rozmary —
„Už, pane, nejsou jako tenkrát pitky,
a co do písní není nad stary.“

Jde matka, otci dítě ke rtům zdvihá,
jde dívka s větou v oku tajemnou —
všech tvář je mně jak otevřená kniha,
v ní celý život popsán přede mnou.

I zavzní zvonek na červené věži,
jak starý přítel, tak má teplý zvuk,
a když mu zpěvný tlukot po vsi běží,
já slyším v něm i svého srdce tluk.

Vše známo tak. Znám vetchou mechem střechu,
i každé hnízdo poznám pod krovem,
i lašťovky, jež vstříc mi nesou těchu,
jak dosud dobře být tu domovem.

Znám každý komín. Pyšní se a bočí,
jak statný šuhaj fouká v kotouč dým,
a dým se v mráčky, lehké tvary točí,
jak u krbu hra pohádek a šprým.

Ach u krbu! Kdy večer oheň šlehnul,
a rudo barvil hochů smahlou tvář,
z nás každý jako duch a dech se nehnul,
a každý, kdo k nám sed', byl pohádkář!

Tu děje rostly veselé a smutné,
nám často slza kápla v důlků smích,
nám tekly hodiny jak víno chutné
a víc než v víně opojení v nich.

Ach u krbu! Jak mha se rouška zdvihá,
a lesklých hrdin řad jde kolem nás,
zrak samá jiskra, zlatem šat se mihá,
ti sotva zajdou, noví vzejdou zas.

A každý rek náš jako starý známý,
jak příbuzný, jak soused, dobrý strýc,
když padne, v rov jej kladem se slzami
a vzdechů za ním pošlem na tisíc.

Nuž ku krbu! Tam k louči zas si sedněm,
tam celý svět nám bude pod krovem,
ty dávné postavy si z duše zvedněm —
tam buďme zas jak tehdá domovem!

Šumaři.

Jdou šumaři od města k městu,
ode vsi ke vsi pořadem,
jak tažní ptáci krátí si cestu,
zásobí plesem celou zem.

Jdou šumaři, u prahu se staví:
„Růžové dívky, pojďte ven,
my na stálé vám zahrajem zdraví,
dopředem den vám v pěkný sen.“

Hned v spanilém děvčata lemu,
jako když růží nakvěte,
a kde jsou švarní mládenci k čemu,
hned se to v kytky proplete.

Neb jak co ti šumaři hrají,
vjede těm hochům do nohou,
a které srdce z tvrda se krájí,
trouby mu roztát pomohou.

Tak praví již soudové boží —
v hudbě se zákon naplní:
když kolo roste, láska se množí,
lidé se v párky doplní.

Tak stvrzují otcové, matky:
neb když se tanec rozehrá,
tō vyjdou, kývnou na prahu chatky —
ať jen to pán bůh požehná!

Jdou šumaři od města k městu,
ode vsi ke vsi pořadem,
jak tažní ptáci krátí si cestu,
vesele zvučno bude všem!

Král Sáva.

Sté panoval léto Sáva král
a byl vždy věhlasem jasný,
tu knížatům, pánům vědět dal:
„Chci znáti, kdo z vás je šťastný.“

Jak knížatům přišla o tom věsť,
hned každý zadumán sedne,
životu kouká v zašlou tresť,
to jak když záclonu zvedne.

A postavy uzří zlačnělé,
jak po cti vyzábly hladem,
v nich duše už mrtvě ztupělé —
v nich sebe poznává snadem.

Zří jeden, jak jaro promrhal
na časnou jeseně vrásku,
tam ten, jak žen na sta miloval
a přece nepoznal lásku.

A ten zde, jak choť má křehkou cnost,
to dlouhou nocí jej trápí,
tam tomu je rozmar řídký host,
ač často vínem jej ztápí.

Svou každý jen chorou vidí část,
ta kalným pohledem leká,
v tom nemnoho blaha, velká strast —
král smuten na trůně čeká.

Král Sáva jde s trůnu zasmušil,
jde k moři, po břehu kráčí —
„Co platno, bych sto let králem byl,
teď stý rok loučím se v pláči?“

Tu uvidí chyšku chudobnou,
v lov rybák spravuje sítě,
a matka si písní lahodnou
v sen hejčká anděla dítě.

V kout uloží si je na plenku,
je postře bělavou sítí,
a hlídá mu sen i myšlenku,
jež z plných tvářiček svítí.

A rybák se v práci zastaví,
jde blíže, pokradmo, v tichu:
ty tvářičky rdí se do zdraví
a hrajou v líbezném smíchu!

On s dítka se dívá na ženu:
„Toť ráj, toť nebe je vlastní!“
A žena stře náruč blaženu:
„Hle, muži, přece jsme šťastni!“

Jde s úsměvem na trůn Sáva král
a s trůnu knížatům věstí:
„Kdo u matky štěstí nepoznal,
byť král byl, neviděl štěstí!“

Pohádka o hvězdné panně.

V plň krásy panna rozvita,
ta měla půl světa v moci,
jak ptáček za dne ukryta,
v noc byla královnou noci.
Tvář světlou měla z měsíce
a z jeho paprsků šaty,
z hvězd stužky v hlavě, jehlice,
a závoj z oblaků sňatý.

My dítky tichounko hravy
jak z hnízda vypneme hlavy.

I sedla v lese pod skálu,
tu smrt šla okolo s kosou —
na těle masa pomálu
a nohu do kosti bosou.

Cos v důlkách dívě zasvitne,
jak z píly vycení zuby,
prst do žeber se zachytne:
„Mé dítě, srdce mám v ruby!“

My dítky zleknuty, plachy,
jak v hnízdo tíhneme strachy.

Co dívka na to odpoví?
Smrt k slovu kloní se uchem
a slyší vánek májový,
jak píseň zahrávat vzduchem,
a slyší klokot slavíků,
sen lesů v dřímotu sladkém,
hru vody v stínech trávníků,
když hne se v zvučení hladkém.

My dítky tichounko hravý,
jak z hnízda vypneme hlavy.

„Ach, mou ty buď jen nevěstou
a slyš, co vystrojím hodů:
mláď hrobu pozvu peřestou
a družby zpráchnilých rodů.

Nám hudci drnknou v tenkou kost,
v hnát písknou za malé platy,
a nevěsta i ženich, host —
jak měl by mydlené paty!“

My dítky zleknuty, plachy,
jak v hnízdo tíhneme strachy.

Co ona? V úsměv prokvitne —
jak sňal by nebeské hvězdy:
sto krásných hlav se zakmitne,
sto vil k ní zatáčí v sjezdy,
sto dítek jak motýlí let,
jak včelky v píseň si bzučí,
v rej pne se ruka, šeptá ret —
„Tak nás to královna učí!“

My dítky tichounko hravy,
jak z hnízda vypneme hlavy.

„Ach, k svatbě-li tě povedu,
všech mrtvol tobě dám skvosty.
já v hrobky králů zajedu,
přes bohů zvětralých mosty.

Tam otevřem si komoru
až po strop dlážděnou z lebky,
ji na klíč zamknem, závoru,
tam v sen se stulíme hebký.“

My dítky zleknuty, plachy,
jak v hnízdo tíhneme strachy.

Co ona? Koukne do šeřin:
slyš! pastýř píšťalu ladí,
sny ptákův táhnou od keřin,
hnízd lůžka nápěvem sladí.
Jak nevěsta se usmívá,
tká růže na nebes blánu,
tvář červánkem se zardívá:
„Nuž buď si, počkej jen k ránu.“

My dítky tichounko hravy,
jak z hnízda vypneme hlavy.

„A osladit ti líbánky,
hej, bude svatební cesta:
všech bojišť sjedem dýchánky
vše mrtvá, propadlá města.

A dávných říší svadlá líc,
a shaslé národy v troudu
nám od hřbitovů vyjdou vstříc
jak předzpěv věčného soudu.“

My dítky zleknuty, plachy,
jak v hnízdo tíhneme strachy.

Co ona? Ruce prostírá:
kam sáhne, hvězdička zmladne,
ta, kde se poupě otvírá,
co rosa na poupě padne;
už hvězdami zem poseta,
den klepe v nebeskou bránu,
svět širý jitrem prokvetá —
„Nuž buď si, počkej jen k ránu.“

My dítky tichounko hravy,
jak z hnízda vypneme hlavy.

„Ach, jen co kosu nabrousím,
hned v dar ti požnu, co mladé,
já poupě dítě zardousím,
jež matka na prsy klade.

V dar dívčích tváří strhám květ,
v dar zem ti zaplavím nachem,
že vítaje tě zleklý svět
k nám v hroby uteče strachem."

My dítky zleknuty, plachy,
jak v hnízdo tíhneme strachy.

Smrt čeká, a když nabrousí,
oj, mrkne dennice ranní, —
hned světla, jak když natrousí,
a svět je obrácen dlaní.
Smrt kouká — kde je nevěsta?
Ta mizí neznámou mocí,
jak ptáček malá, peřestá —
„Chceš mít mne? Počkej jen k noci!"

My dítky tichounko hravy,
jak z hnízda vypneme hlavy.

Lesní žena.

Tak častují pasáci hosta:
u ohně k ránu posedí,
a jako hvězd na nebi do sta,
pohádek jemu povědí.

To jako ty jiskřičky z dýmu:
pohádek letné postavy
jim šlehají z pravdy a šprýmu,
do jedné k nim se dostaví.

Ta jedna ta přišla jak živá,
sedla si těsně ku hosti:
„A o čem tvá duše jen snívá,
do syta dám ti, k radosti.“

Hned ruku mu do měkka zdvihne,
hledem mu kývá v znamení,
hned srdce a duše mu jihne
v neznámém smyslů zmatení.

Hned odchází po jejím boku,
na loket hlavu složenou,
a vše, co má pěkného v oku,
hřeje mu v duši blaženou.

Že nedbá ni nevidí cesty,
že jdou až v lesů houštiny
a pod tenké, šumivé klesty,
na vonné, měkké loučiny.

A jak jí tu zář v oku střehne,
jako by v měkkých růžích stál,
rtem ona se na rty mu sehne,
zašeptá, dýchne: „Pojď jen dál!“

Hned každý strom rozvázal ústa,
rozpráví divně tkanou řeč,
ta na hudbu z šumotu vzrůst ,
táhne kol srdce tenkou leč.

Hned rozpráví lísteček tenký,
slovům lze milo rozumět:
byl pupencem za prvosenky,
nyní je z plna zlatý květ.

Hned rozpráví našedlé ptáče,
zahraje vzletnou do skoku,
pak zavejskne, po větvi skáče,
vede si družku po boku.

Hned rozpráví zurčivý pramen,
žblunká si v cestu květnatou,
až omšelý probudí kámen
s ozvěnou v píseň napjatou.

Hned pryská a rodí se písní,
líbějších nikdo neslyšel,
ba krásnější sotva kdo vysní,
byť ani ze snů nevyšel.

Vše vidí tu jako by ve dne,
a jak by v samém kvítí stál,
výš ona ho ramenem zvedne,
rozpráví, šeptá: „Pojď jen dál!“

Hned vykoukly za každou chvojí
tvářičky mladé, růže květ,
strou náruč a v náruč se pojí,
v líbání měkký tisknou ret.

Jich lokte jak lilie sněžné,
očka jak hvězdosetá noc,
a v zvonečků poháry něžné
sbírají rosy chvělou moc.

Hned postavy pitvorným spěchem
z tmavého rostou kořene,
v šat pokryty korou a mechem,
na smích a na žert stvořené.

Tu, jako by svolal je z lesů,
s jeleny laňky přilétly,
a na každé přijíždí v plesu
mládenců půvab vykvětlý.

Ti táhnou se v průvodu táhlém,
každý svou vede nevěstu,
a mužíci v poskoku náhlém
na pochod hrajou, na cestu.

A komu se po skrytu steskne —
luna bdí víc jen pro snění,
a hvězdy se spouštějí lesklé
co noci zlaté třepení.

Je kolem tak luzno a krásně,
řečí a zpěvů, bílých těl,
to jako by na křídlech básně
na pokraj ráje zaletěl.

Je všecko tak luzné a krásné,
ale když zřel jí do oka,
přec vše to jen bledne a hasne,
a on si vzdýchá z hluboka.

Tu z jejího oka to šlehne,
jako by mezi blesky stál,
rty palčivé na rty mu sehne,
rozpráví, šeptá: „Pojď jen dál!“

Když objati kráčejí k sluji,
šlépěji v hedbáv měkne mech,
kde postojí, kapradí bují
a rosou páchnouc chladí dech.

Tu ve sluji sedátek stero —
„Odpočiň zrakům znaveným,
tu sedneme v průhledné šero,
zdřímnem si spánkem blaženým.“

Pak doznívá hudba a braní,
myšlenka vyznívá tu v sen,
a zdřímne-li na její dlani,
nespatří více příští den.

Ba zdřímnul, a dříve než tuší,
spjala ho v sladké beztrudí,
pak vypila mladou mu duši,
sotva ho v den kdo probudí.

* *
*

V den čekají pasáci hosta,
u ohně s ním že posedí,
sic umějí pohádek do sta —
dnes ani jednu nevědí.

A večer kdy došlo to k řeči,
zasedli v starém pořádku,
ach, měli dnes zásobu větší
o jednu novou pohádku.

Král Jindra.

Král Jindra ztratil korunu
a zavolal si blázna:
„Pojď, šašku, musím se trůnu,
má hlava je tak prázna.“

Vzal šašek housle do ruky,
měl v nich tak divné noty —
„Když chceš jim vládnout bez muky,
pojď ke mně do roboty.“

A tu, jak dříve s bláznem král,
teď s králem chodí blázen,
a kde si sed' a k houslím hrál,
byl Jindra trudu prázen.

A usedli si v hospodě,
tam zpívali až k ránu:
že lidé žijou ve shodě,
když mají víno v džbánu.

A usedli si na trhu,
tam zpívali až k šeři:
jak trudno dívkám v noclehu,
když hoch se zpronevěří.

A usedli si pod hradem,
král zpívá tam až k noci:
jak nádherný z hvězd diadem
noc královna má v moci.

Tu paní k oknům přisedly,
zpěv k srdci jim se loudí:
„Já jsem ten měsíc vybledlý,
když pustou nocí bloudí!“

Pak sedli už jen na mechu,
král zaplakal si v dlaně,
a blázen pravil v útěchu:
„Tak poslouchají maně.“

Návštěva.

Namíchal paní pro spaní —
„Tys, švakrová, jak z růže květ!“
V tom mrtvá víčka odclání —
„Co chceš tu ještě uvidět?“
A skokem k lůžku přikvačil
a palcem víčka zatlačil.

Hned líbal ňadra okrouhlá,
šíj bílou, z růže tkaný ret,
zas mrtvá z lůžka prokoukla —
„Co chceš tu ještě uvidět?“
A skokem mrtvou uchopil
a v rakvi víkem poklopil.

Když byla v hrobě pohřbena —
„Teďs, švakrová, můj celý svět!“
A v měkká klaď se ramena,
jak do hedbáví, na samet;
až v půlnoc hlavu pozvedne:
„Co chceš, ty mrtvá, vedle mne?“

A mrtvá tak, jak o ní snil:
„Bez tebe nechci v hrobě spát,
tys špatně oči zaklížil,
já kdy chci mohu k tobě vstát,
a já chci sestru uvidět,
jak od tebe jí sladne svět.“

A mrtvá kouká v duše skryt,
ba v nejtajnější srdce kout,
chce manžel z lože vyskočit,
však nemůže ni rukou hnout,
jen mrtvé hledí pod rubáš:
„Ach, ty mně duši vykoukáš!“

A z mrtvé bílý plane svit,
má ruku zvednutou jak v soud,
chce manžel sestru probudit,

a nemůže ni hlasem hnout,
jen mrtvé hledí pod rubáš:
„Ach, ty mne k hrobu vykoukáš!“

Když bylo ještě s půlnoci,
vylítla sestra ze spaní:
„Ach spějte, lidé, k pomoci,
mně pán můj stydne ve dlani!“
Však pomoc marná dočista,
kdo dobděl, vstát se nechystá.

Pod hradem.

Ved' cikán hocha za stádem,
pás' chrty, koně pod hradem
a koukal vzhůru temně.
Pan kníže z okna patřil ven:
„Tam nejkrásnější z mých je fen,
hned přiveďte ji ke mně!“

Jde sluha s pána rozkazem:
„Tys ukrad' fenu, dej ji sem,
sic krev poteče brodem.“ —
„Já pánu tvému ukrad' víc,
mám jeho krev a jeho líc,
mám jeho syna rodem!“

Šel sluha nazpět do hradu:
„Slyš, pane, neznám výkladu,
však s posměchem se rouhá!“
Strh' kníže pušku s přístěnu
a z okna křik jak v plamenu:
„Ať dokáže ten slouha!“

Zdvih' cikán dítko do výše:
„Tvůj syn to splatí nejspíše,
když neznáš rodokmeny:
neb že je krev v něm knížecí,
já psy mu kradu stavěcí,
ty však nám krades ženy!“

Psy vodí cikán za stádem,
má švarné koně pod hradem
a vzhůru kouká temně:
„Pojď, pane kníže, z hradu ven,
mněs nejkrásnější ukrad' z žen —
pojď pro syna si ke mně!“

~~~
~~~

Pomník.

„Ty starý hrobníku, tys němý,
když o starém chcem slyšet hřbitově,
kde rovy srovnány jsou s zemí
a jediný jen pomník na rově.“

* * *

Máť hřbitov, děti, paměť krátkou,
stár, zapomíná take do hola,
jak ospalý bdí nad památkou,
už sám je s mrtvolami mrtvola.

Pak marné všecko naše ptaní,
kdo byli, jež bral v nocleh, za hosti:
rod, jmeno, statek, zaměstnání —
tu vizte, ukáže vám na kosti.

Jeť k smíchu mně ten kámen bílý,
že ještě chce si hráti na pomník.
ten šlechtic schudlý, pošetilý,
jenž neví, že je dávno nebožtík.

Byl anděl kdys, teď kus té hlavy
mu v blátě s lebkami se kutálí.
měl těžká roucha, zlatohlavy,
teď v cáry mu je větry zcuchaly.

Kdys nápis měl, a čas mu brouskem
až k nepoznání slova ubrousil,
měl křídla, čas je kus za kouskem,
jak ptačí pírka škubal, potrousil.

Měl pochodeň kdys v ruce jedné,
měl v druhé k právu pozdvižený meč —
teď lidské oko nedohledne,
nač chtěl si svítit a nač míti seč.

A přec chce mluvit? Jedno jmeno,
nechť jmenuje jen jedno století,
jež v hroby tam je rozloženo,
a pohne celých věků pečetí!

Čí byly rozryté ty rovy,
kde v nepořádku všeho stavu hnát,
vrah, lotr, dcera, otec — kdo ví,
co líbá se tam za noc na stokrát!

Kdo byli, kdo? Snad žilou naší
plá krev jich, z věků k nám až scezená,
snad naše ptaní, milí braši,
je poslední jich v světě ozvěna.

Nic neví. Jest to mluvka prázný,
k nám z mrtvol jen se hlásí o slovo,
a přemluví jen živé blázny,
že jim ti mrtví živnou na novo.

A to jest pomník! Zejtra s pluhem
jde oráč, hroby zorá do řádku,
zrn zaseje, vše bude luhem —
komu že pomník stál tam v památku?

Choděra.

Prostovlasý, rozcuchaný
na návsi se rozhání:
„Slyšte, lidé, na vše strany,
budu míti kázaní!“
Po kněžsku vydychnul z hrudi,
dělal křížů znamení:
„Praví kněz: my, co jsme chudí,
že jsme blahoslavení.

„Tobě snadno v to se míchat,
když's tak svatě natylý,
a vám snadno o tom slýchat,
když jste tělo spravili.

Ale jak to chudým snadné,
slyšte slova proroků:
hle, nám tělo tuze chřadne
bez střechy a obroku!

„Chudý — svatý! V tom-li vězí
svátosti všech prameny,
co pak vadí vám i knězi,
by byl blahoslavený?
Na rok jen se do mne vtělit —
vsadím, že z té výměny
za půl léta bude pelit
jako komoň splašený!

„Vítr, déšť ne z hruba lidsky
vous mi češou, šediny,
a váš pes tak uličnicky
v šat mi dělá štěrbiny,
a vy, přijdu-li k vám s prosbou,
nejste lepší o mnoho,
sám váš kněz mne vítal s hrozbou —
tisíc láter do toho!“

K zemi klesá, pozvednou ho —
„Slyšte konec kázání.
já jsem svatým tuze dlouho,
a mám špatné zastání,
srdce puklé, zvadlé síly,
v duši vše tak zmatené —“
kles' a už ho nevzkřísili
mezi blahoslavené.

Dva stíny.

Jde měsíček vejpůl nakrojen,
v běl řeka leskne se, hučí,
les ze sna tak dýchá spokojen
a v ptáků nápěvy pučí.

Dva stíny si sedly u řeky,
cos s rukou smývají, šatů —
„Ač prokleti snad jsme na věky,
já nechci dozráti katu.“

Tu povídá druhý: „V duše tmách
už zhasla hvězda mi každá,
kam duše jen pne se v myšlenkách,
na každé sedí jí vražda.“

A první: „Toť naše řemeslo,
stín časem počíná lekat,
a chceš-li, by katu vyneslo,
jen počni k pokání hekat.“

A povídá druhý: „V duši mé
noc lká, seje houká si hlasně,
hlad vyje, a než-li tušíme,
vlk o dlaň otře si dásně.“

A první: „Mít duši takovou,
jež lup by chtěla mi kazit,
hle, zbraň na ni mám již hotovou
a v hrdlo umím ji vrazit.“

—

Dva poskočí stíny na břehu,
jak vlk se za vlkem honí —
skví voda se jako do sněhu,
dva stíny strhly se do ní.

Starý kozák.

V hospodě ruchu a puchu,
tam housle, klarinet, bas,
pošinul čepici k uchu —
„Stujte, ať do toho ďas!"

Zakroutil našedlé kníry
a rukou podepřel bok:
„Kozák jsem ze staré míry,
já vím, co do kulí krok.

„Ale mně s takovou směle,
mne českým poplivnout psem:
jedna, dvě — a má ji v těle,
pak ať mne ubije v zem!

„Koukáte, kůřata měkká,
to každý jak sysel je tich,
pošeptmo kleje a heká
a nahlas polyká smích!

„Koukáte, výkvěte mladý —
mít k tanci ohnivý kvap,
pro holky hlazené brady,
fi! a krev ze srdce bab.

„Neznat, co muži je svato,
co krásné, veliké dost,
však na všem trpěti bláto,
a mít je za pravý skvost —

„Fintit se, čechrat si vlasy,
být klepnám hledaný rek,
hejřiti pitky a kvasy,
tvář mít jen na políček —

„Na velkost zvedati tretku,
mít v hádku bojovný sluch,
odvahy však ani špetku,
a zvát to mladistvý ruch —

„Koukáte na tu krev línou,
jak sešlá v mém zrcadle jest —
při sám —, tvář nemáte jinou,
dosud v ní nevidím čest!“

Stanula mládež dnes v kole,
jak v kámen utuhla, v led —
vytáh' dnes kozáček v pole
a jest jak bez krve bled.

V hospodě ruchu a puchu,
tam housle, klarinet, bas,
pošinul čepici k uchu —
„Hrajte, ať do toho ďas!“

Dražba.

Kravičku vedou ze chléva,
dvůr plný, sotva že stačí,
na prahu vdova omdlévá
a škytá v oněmlém pláči.

Dráb z drsných vyvolá plic:
„Pět zlatých poprvé, kdo dá víc?“

Na prahu zalká žaloba:
„Mé děti, robátka milá,
života naše zásoba,
váš chléb a jediná síla!“ —

Dráb z drsných vyvolá plic:
„Pět zlatých podruhé, kdo dá víc?“

„Otec smrt náhlá zlomila,
pět dítek při holé dlani,
a já se v práci schromila,
kde vzít a doplatit k dani?“ —

Dráb z drsných vyvolá plic:
„Šest zlatých poprvé, kdo dá víc?“

„Z telátka jsem ji chovala:
když jsme ji na pastvu vedli,
každou jsem chrůpěj žehnala,
vždyť z mléka děti mé jedly!“ —

Dráb z drsných vyvolá plic:
„Šest zlatých poprvé, kdo dá víc?“

„Každou jsem zvedla travičku,
jíž mléko sladne a tuční,
děti si sedly k ohníčku
a byly na pastvě učni.“ —

Dráb z drsných vyvolá plic:
„Šest zlatých podruhé, kdo dá víc?“

„O hladu a přec bezpeční!
Groš za sýr ukápne v schránku —
byly to hody sváteční,
když zbylo na pomazánku.“ —

Dráb z drsných vyvolá plic:
„Šest zlatých podruhé, nikdo víc?“

„Hrozná to, děti, siroba!
Šest zlatých za moje muka!
Prázna je naše zásoba —
tak srdce matčino puká!“ —

Dráb z drsných vyvolá plic:
„Šest zlatých po třetí, nikdo víc!“

Petr hrobař.

Jde Petr stísněn od fary:
syn mu se pověsil k trámu,
on nesmí dát ho na mary,
má za zdí kopat mu jámu.

Kop' Petr, hovor zapřede,
však slzou promočil slova:
„Já věděl, kam to povede,
když holkou sfantí se znova.“

Kop' Petr, zem jak z plamene,
ji slzou k dítěti světí:
„Ach farář — ten je z kamene,
jak každý, kdo nemá dětí.“

1

Již dvacet rokův jediný
všem hřbitov na rovy brázdí,
jen zbytkům té své rodiny
má lože ustlati za zdí.

Již dvacet let má k hrobům klíč
a farář hroby ty kropí,
jen syna zahrabat má rýč,
jak smeť když do díry klopí.

Svým Petr tělem přikryl rov,
tam z dne se do noci modlí:
„Vždyť, bože, byl on ryzí kov,
nebť nebyl v myšlení podlý.“ —

Cos náhle tak vesel, hrobníku?
Slyš, zvoní faráři hrany,
ej, zdvihá hrobník motyku —
hrob kope na čtyry strany.

Jdou kněží v žalmech ke hrobu —
ej, máte svěcené vody,
jak pro dva pro tři, v zásobu,
tak jako na velké hody!

Ej, slaví Petr velký den,
dnes dlí i na hrobech v noci —
onť mrtvý dech a mrtvých sen
jak král má v jediné moci.

Neb on kde dům jim postaví,
tam v tlení těší se, trudí,
až je z té noci vybaví
a na kost hubené zbudí.

Onť svrchovaný hrobů pán —
dnes moc svou k údechu slaví:
kdo v zemi pusté pochován,
dnes v zem jej svěcenou staví.

Tak probděl noc až do rána,
až mrkla denice bledá:
dnes duše z hvězd mu setkána
dnes jej to k nebesům zvedá!

Na matčině rově.

Zemřela matka v žalu a stesku —
matičko drahá, jak se to spí?
Neb co je rosa květnému lesku,
vláha i rosa zemřela s ní.

Ach měla rosy, měla jí třeba
dceruška — růže, poupě i květ,
mnoho jí pláče, nedosti chleba,
šla tedy s pláčem v daleký svět.

Volali na ni mladí i staří:
„Pojď, růže, zjasni nebeský hled,
utřem ti kapky s květoucích tváří,
dej nám jich sladký zlíbati med.“

Líbal ji jeden s hladounkou lící.
líbal jí oko, z červánků ret,
a tu se zdálo, co lehko říci,
že sňali ráj v hru mladistvých let.

A tu se zdálo, lehko co věřit:
luna i hvězdy tkaly jim sen.
krásný ten svět jich ráj nemoh' změřit,
byl to pln vůně májový den.

A tu se zdálo, těžko co bývá:
sen jich že nemá probuzení,
že dokud růži slavíček zpívá,
jaro je věčné, bez znavení.

A tu se stalo, jak v té pohádce,
že se to všecko rozplynulo,
a že co na rtech zulíbal sladce,
vzdechů se z nich pak vyřinulo.

A tu se stalo, často co bývá:
bez rosy růže, pustý byl svět,
a co se slzí zoufale skrývá,
vyteklo na tvář z pramene běd.

A kde si lehla, bez klidu spala,
a kde se kryla, hrozný byl krov,
bloudila světem, hledala, štkala,
až našla matku a její rov.

A na rov klesla schýlená růže —
„Matičko drahá, poslyš můj žal,
srdce by ztichlo, ale nemůže,
žádná tu kapka, hrozný tu pal!“

A co nenašla v celičkém světě —
matičky rov jak poduška změk',
kapala rosa jak v teplém letě,
a noci spánek do očí tek'.

A černým stínům zamknuty brány —
zamklo je k matce povzdechnutí,
matčiny prsty zavřely rány —
ach kdo by přál jí procitnutí?

— — — —

V lomech.

Do lomu jde Bárta z rána,
skály láme, zpřevrhá.
hromu klín je každá rána,
div se země nestrhá.

Zastaví se v mutném stesku:
„Tak jsi, země, bohata,
knížatům dáš slávy, lesku,
trůn i palác od zlata.“

A zas buší v horkém potu:
„A co červ já chudobný!
Palác můj je sotva z plotu,
boudě psí spíš podobný.

„Ale mít tak z tvého lože
jeden kámen ze zlata,
ženu na to — pane bože,
byla by to záplata!“

Zabeře se v rozjímání,
ruce klade do klína —
co to plá mu v tvrdé dlani?
Zlata plná slitina.

Hned se kámen v palác klene
prostřed bílá komnata,
v síních stoly rozprostřené
pro pány a knížata.

Na stolech co hrdlo ráčí,
vína, jídel na stohy,
hudba drnká na pavlači,
až to trhá pod nohy.

V síních tenké vodojemy,
v tanci dívčí kročeje,
zrovna jak když s liliemi
samé růže proseje.

A ty růže světlo v oku,
lilje hlavou pokynou —
„Bárto, Bárto, hni se v kroku,
vyber si, však jedinou!“

Hned se v živý věnec klenou
rty a šíje bělostné,
všude, na rtech, na ramenou
vděky jsou tak pohostné.

Měkce obtočí ho k sobě,
sladce mluví: „Náš jsi, náš,
sláva tobě, sláva tobě,
jednu-li jen zulíbáš!“

Bárta je však samá láska,
líbá všecky v beztrudí,
v tom zeď od základů praská —
ráz! a on se probudí.

Ten tam z ruky poklad zlata,
palác, síně, přístěny —
v dlani mozol a kus dláta,
náruč bez děv, bez ženy.

Vstal a hned si žáhu spraví:
rukávy si vykasá,
pere do skal, až se taví,
až se země otřásá.

Pohanský král.

Byl jednou v Čechách pohanský král,
ten válčil s dalekým světem,
lid mladý jen mu na jatky zrál,
i otce utrácel dětem.

Měl poupě dceru pohanský král,
ta v jeseň jaro mu předla,
však jednou z rána vzdychal a lkal,
dceř růže vadla a bledla.

K všem bohům zalkal pohanský král:
„Kdo z vás tím dovýší pýchu,
by mně, co mám to jediné, bral,
mně také božství je k smíchu!“

A rval si vlasy pohanský král,
jeť dceř tak tuhá a chladná,
a z slz, jež horký cedí mu žal,
ji teplem nedojme žádná.

A když tak stená pohanský král,
duch padlých zašumí kolem:
„Hle, slzám matek tvrdě se smál,
teď srdce pukne mu bolem!“

Tak přestal stenat pohanský král,
neb v srdce blesků se shluklo,
že bůh ni člověk neslyšel dál —
a přec jen pro dceru puklo.

JÍRA

Jde Jíra, šaty rozedrané,
jak když to v mlejně semele,
a vítr hrá mu s hebkým cárem:
Tu krásnou mašli dej mi darem —
toť veselé, hoj veselé!

Jde Jíra ku mlejnu, tam dají,
tam žita v korce, věrtele;
a psi naň lítnou jako zteklí,
tu z poslední ho mašle svlekli —
toť veselé, hoj veselé!

Jde Jíra za mlejn, střechu měří —
už kohouta má na čele.
A kohout zpívá, až to srší,
na půl hodiny noty prší —
toť veselé, hoj veselé!

Tu chasa mlejnská Jíru chopí —
„Jen tam s ním, tam si namele!“
A jiskry letí, jak kdy buší,
z nich Jíra poroučí svou duši:
„Hoj vesele, jen vesele!“

Rekruti.

Jdou rekruti, hudba spustila,
hejsa! šmytcem a plechem —
„Už nejsme, děvčata rozmilá,
vaši ni jediným dechem!“
A matky na prahu, starosti plaší:
„Zda jsou to synové naši?“

Jdou rekruti z města napilí,
hejsa! házejí čapkou —
„Už nejsme, rodiče rozmilí,
vaši ni jedinou kapkou!“
A matky na prahu, starosti plaší:
„Zda jsou to synové naši?“

Jdou rekruti bystro, v kuráži,
hejsa! veselým chodem —
„A kdo se kde na nás odváží,
palme, a do srdce bodem!"
A matky na prahu, starosti plaší:
„Zda jsou to synové naši?"

Jdou rekruti, vejsknou do všech sil,
hejsa! na stranu čapku —
„A kdyby to vlastní otec byl,
načepím poslední kapku!"
A matky na prahu, starosti plaší:
„To nejsou synové naši!"

Svatební píseň.

Nad řekou skály našedlé,
jim měsíc stříbrem polil hlavy,
přišel hoch, tváře nabledlé,
a v pláč tam vypuk' usedavý.

„Ráno tě vedou k ženichu,
já k houslím mám ti krátit cestu —"
udusil pláč a za smíchu
v nich hledal píseň pro nevěstu.

Hledal až píseň vynašel,
ta byla jeho život celý —
bolestná jak ten jeho žel,
jak orla žel, tak osamělý.

A když se mu zpěv ten vypryštil,
když uslyšel v něm život celý,
život i píseň roztříštil,
jak skalní orel osamělý.

Po skalách kráčí luny svit,
a když se k ránu rozednilo,
nevěsta nemůž pochopit —
a přec to všecko pravda bylo.

Na číhané.

Číhají dva loupežníci,
mladý starci přes rámě,
starce ptá se mladolící:
„Na koho dnes číháme?"

„Odloudil mi tvoji matku,
a já číhal u lesů,
až jsem uzrál na oprátku —
tudy půjde od plesu.

„Ale čeho při tom žel mi,
já dřív sebe utratil,
zvíře jsem, kus lité šelmy,
aniž jsem mu oplatil.

„Vlk mně v duši vyje děsně.
jsme v něj oba zakletí —
ouvozem až půjde těsn̈ě,
per, až duše vyletí.“

Skok, a starci hrdlo změří,
dýka v ruce zakmitla:
„Nač i *mne* zatáh' jsi k zvěři?“
Pral, až duše vylítla.

Rouhač.

Jen nerad o tom povídám;
jsem v písmech nesečtěný,
tak sotva k hrobu dohlídám,
na toť za hrobu stěny.
Však to jsem slyšel na své uši,
jak posmíval se lidské duši.

Byl v svaté zemi, na moři,
znal města všeho světa,
kde jaké z ledu pohoří,
i v pouštích trávil léta;
když mluvil, poslouchat až milo,
a přec prý mu zde přeskočilo. —

Nu, znáte kříž ten u pole;
tam v bouři chuďas podlí.
má sepjaté své mozole
a ku Kristu se modlí.
On kolem jda, hned slovo zavdá:
„Co ty se modlíš, není pravda.“

Pak postavil se u kříže,
jal rukou Krista nohu:
„Když bůh je nám zde nejblíže,
proč nemluvit jak k bohu?
Já povím ti, jak bez nesnází
se pravda na modlitbu sází.

Slyš bože, v kněží vnadidlo
já nezahalím slova,
ni v zvonění a v kadidlo,
ni v roucha šarlatová,
bych poslal ti to v lichém dechu,
jak bys byl bohem jenom z plechu.

Nemám ni potisknutý list
nechutných řečí sladem,
jež my, jak neuměl bys číst,

ti odříkáme ladem
co liché modlení a zpěvy —
když srdce nám o ničem neví.

Slyš bože, když se pomodlím
zde za bídáka toho,
neučiním to s pohodlím,
jak ten, kdo slov dá mnoho,
ač všichni tvoji zpovědníci
ti neřeknou, co on chce říci.

Viz, člověk on, k tvé podobě,
tvých světel, sluncí brachem,
a skormoucený, ve mdlobě
tě líbá tu tvým prachem,
a druzí z podob tvých, kde mohou,
jak červa přišlápnou jej nohou.

Jeť zkroušen, sešlý na duchu,
list nalomený, chřadne,
a tys tam jako bez sluchu,
máš blesky, srdce žádné —
hle, čím ti duše nesmrtelná,
když v něm již mrtvá, bezúčelná!

Čím ti ta duše? Z pramenů
tvých světel má svou pýchu.
leč stvořiteli samému
zdaž není jako k smíchu:
kdo z darů tvých jen bídu měří.
a přec se modlí, v tebe věří!

Co ti ta duše! Nad světy
to hrdé svoje dílo
když ceníš jen dle žebroty —
viz, tu se nezdařilo!
Tu leží v slzách, zlopocené,
a to že je ti drahocenné?

Slyš bože! Snad jsi uvyklý
jen mluvě lícoměrné,
však já jsem blesky proniklý.
jak to tvé nebe černé;
a hřích-li mluvit pravým steskem,
zde stojím. zahlaď mne svým bleskem!“ —

Tak skončil, já jak z kamene
jsem stál tu, vše to slyše,
však chuďas oči znavené

vznes' vlhké, teplé výše,
a co kdy vzdechů slzou odlil,
prý jakživ tak se nepomodlil.

Nu kdož to ví. Jak povídám,
on živ byl léta dlouhá,
a od kněží se dovídám,
že člověk tím se rouhá;
byl moudrý, sečtěný až milo,
a přec prý mu zde přeskočilo.

V PUSTÝCH LADECH.

V lada pustá, k ulomené hruši
bez mízy a listí, bez snětí,
jsem až dojel, u ní pustil duši,
bez druhů a přátel, bez dětí.

A kůň zaržál jako zlomen ve dví,
kůň, tak sotva potažená kost,
pes mu zaštěk' z tísněného ledví —
pes, víc kostra; není toho dost?

Na stráži.

Přemítal k ránu s klopotem,
zač noci té stál životem —
klid občanů, jich zlatý sen,
a nikdo nebyl vyrušen.

Pak naproti tam v okénku
též hlídal svoji milenku,
a když tam hled svůj obrátil,
div stesk mu duši nechvátil.

A když noc v den se probírá,
kdos její dveře otvírá,
a než ji ještě políbí —
ej, namíří-li, nechybí.

Vojáčku, cos to učinil,
žes na vůdci se provinil?
Teď bratří tebe proslaví —
tři do srdce, tři do hlavy.

Bludný jezdec.

Pan jezdec večer zabloudil
ve velkém, velkém lese;
i potká děvče hezounké,
to jako pták se nese.

„Ty hezké dítě, pověz mi,
zda jedu tady k městu?“ —
„Ne, pane, právě naopak,
já ukáži vám cestu.“

On vzal ji k sobě na koně
a jedou spolu v lese,
a jak ji drží za ruku,
ta v ruce mu se třese.

Tu cesta srázná, skalnatá,
on blíž ji k sobě vine,
a než ji s koně sesadil,
měl v prsou srdce jiné.

Od času toho noc jak noc
tam jezdec bloudí k městu:
dej bože všechněm zbloudilým,
jak jemu, najít cestu.

NÁŠ PÍSNIČKÁŘ.

Nad našeho písničkáře
neznám reka se zbraní.
Bez vojáka, bez císaře
lid i zem si podmaní,
a co v něm uzrává,
v dar co píseň rozdává.

Sotva vyjde, starý mladý
už jak pták se pozvedá,
svět hned pučí z plna vnady,
až nám srdce usedá —
bože náš, bože náš,
jak když v jaro zavoláš!

Jako deštík v prvním máji
slovo v duši dopadá,
stojíme s ním jako v báji,
z duší vonná zahrada —
a ten hlas, a ten hlas,
ten by z hrobů vzkřísil nás.

Květným dechem pravda šumí:
sotva srdce poslechne,
srdcem každý porozumí,
zavejskne si, povzdechne,
ve shodě, v neshodě,
jak ten pták na svobodě.

A co zpívá, v duše skrejši
dochová se dlouhých let,
to jak zákon nejsvětější
každý zná hned nazpamět —
který král, který král
tak se v paměť lidu jal?

Slovem dobyl všecky brány,
bez zrady a bez sporů,
že nám duše zotvírány

do posledních závorů —
který král, který král
tak o naše srdce stál?

Srdce plné, duše sytá,
tu v nás všecko zajásá,
jako krále lid ho vítá,
zem se v radost otřásá —
na zdraví, na zdraví,
ať se všude proslaví!

Bouře.

Ve vsi ticho. Tu se hluku
jednou za rok natropí,
když hoch dívce podá ruku,
neb jí rakev přiklopí.

Ve vsi klidno. V šeru tenkém
klidu ještě přibude,
leda že hoch pod okénkem
dívce píseň zahude.

A tak mírno, jako k svátku,
zvonek spouští klekání — — —
v tom jak vichr kolem statků
letí čtyři huláni.

Zastaví se u hospody:
„Hejda, pivo, šenkýři!“
Šenkýř smeká v dobré hody —
nese piva pro čtyři.

Pán bůh s vámi, co ten čtvrtý?
Na kůň svázán provazy,
ran má, jak kdy uštván chrty
jelen k hrobu dorazí.

Hlava k prsům jako svadlá,
ruce v provaz zavity,
prsa jako bez dychadla
a rty rudě podlity.

„Jenom krůpěj podejte mi!“ —
Šenkýř znova načepí,
hulán džbánek srazí k zemi,
až se rozlít' na střepy.

Sousedé se tlačí mnozí —
„Co to probůh znamená?“
„Ani slova!“ hulán hrozí,
a sňal píku s ramena.

Jeden soused šedovlasý:
„Račte, páni, dovolit —“
„Koním chceš-li na ocasy
dám tě ve dví rozpolit!“

Hura! Zas už větrem letí —
„Co as čeká vinníka!
Zachraň, bože, našich dětí,
až to kosti proniká!“

A zas ve vsi ticho, k svátku,
zvonek skončí klekání,
a tam hoch jde přes zahrádku
na nejsladší číhání.

Cikánská večeře.

Cikáni k ohni táboří.
Hráb' starý do popele,
a řadou mladý hovoří:
„Já ukrad' len a sele.“

Tvář starou úsměv přeletěl:
„Kdes nechal sestru Thekli?“
Hoch zarazil se bled a děl:
„Tu za mne v pouta vlekli.“

Tvář stará v klid se namáhá,
zrak jako z jámy hledí —
„Za len ji svlekli do naha,
teď u rychtáře sedí.“

Žár praská, starý přikládá,
len rukou v délku měří.
len rychle v šňůru dopřádá:
„Teď jez; až po večeři.“

Žár voní, jiskry vyletí
a starý v očích pátrá —
„Vám sestru nechal v zajetí.
kdo chce mít z něho bratra?“

Kol ticho: k jídlu zasedli,
dým voní, k vrbám stoupá —
cikáni k spaní ulehli.
hoch na vrbě se houpá.

-- --

Matka.

Jaký to k návsi hluk a sběh?
Dráb, v hrsti dukáty, hlásí:
„Náš Martin vojenský je zběh,
to pány nelidsky kvasí.
Kdo z vás nám vydá ho chvatem,
zde dlaň mu posázím zlatem.“

Sto mužů náves obstoupí
a tambor na buben tluče:
„Než stanné právo nastoupí,
kdo skryl jej, vydej ho ruče!“
A voják patrony váží,
dům k domu obsadí stráží.

Sto jezdců ves kol ohradí
a trubač na troubu troubí;
„Kde skryt je, kdo jej vyzradí,
ves velké uchrání zhouby.“
Sto jezdců s třemenů skokem,
ves projdou pátravým krokem.

Vše marné; bubny udeří,
v tom setník rozkaz dal nový:
„Sem s jeho rodnou mateří,
ta ví, ta nám o něm poví! —
Tu vizte, ruce jak spíná —
rci nám: kdes ukryla syna!“

„Váš hněv mne stihne nevinnou.
Což já vám ubohá zjevím!
Mne mučte touto hodinou,
já vím: že o synu nevím.
Však vědět, kde se vám schová,
pak teprv nepovím slova.

„Nač ruce vázat provazy,
nač mne též ukrutně šlehat?
Což platí matce rozkazy —

když syn má ulici běhat:
jej matka do srdce schová,
tam jest — dál nepovím slova!“

Nic naplat, troubí k odchodu,
jich bubny zavíří vztekem,
dnes vytáhli sem v nehodu,
teď v klení plýtvají vděkem.
Jen matka, trýzněná všemi,
dnes ráj zří po celé zemi.

Královský posel.

Koně spotil Matěj cestou,
nese novinu —
„Jedu světem za nevěstou,
přes vrch, rovinu:
král nám vadne, lékař radí
paní rekovnou,
ta, která se nejlíp vadí,
bude královnou.“

Každá hned se staví v líčku
jako od medu:
„Matějíčku, Matějíčku,
já to dovedu.“

Řeči pustí jako v strži,
jedna přes druhou,
večer už si Matěj drží
hlavu nebohou.

Jak když vytáhnou se stavy,
mlýn se rozmele,
pan mlynář ho nezastaví
po tři neděle:
řeči tekou, spousty hrozí
v okna, do stropu,
zvony hučí — bohpomozi,
máme potopu!

Řeči rostou jako z kvasu,
běda člověku!
kdo má uši, nezná spásu
leda v útěku.
Sám pan Matěj k hradu v dáli,
přes vrch, roviny:
„Pane králi, pane králi,
zlé to noviny!“

A tak každé zbyla po něm
blahá naděje,
uvidí-li krále s koněm,
aneb Matěje:
že rozhodne v snadném cviku
volbu nerovnou —
vždyť se cítí po jazyku
každá královnou.

Husar.

Skočil husar do třemenů,
břinknul v ostruhu:
„Na noc dej mi koně k senu,
ženu v obsluhu.“

Sedlák o ženu je v strachu,
sám jde v špižírny —
„Račte, víno jako z nachu,
maso z udírny.“

Husar vzhůru kníry kroutí
mlaská blažený:
„Slyš, sedláku, co mne rmoutí —
že jsi bez ženy!“

Sedlák kouká do sklenice,
hlas mu v pláč se chvěl:
„Mne to rmoutí ještě více,
že jsem ovdověl.“

„Sedláku, kdo dobře přijat,
hned to v domě znát:
ženská jako karafiját
šla mi otvírat.“

Sedlák k nebi ruce spíná:
„To dnes nespěte,
chval každý duch hospodina,
vy zde umřete.“

Husar na stůl zatlouk' pěstí,
chlap to od síly:
„Slyš, sedláku, tvoje štěstí,
jsem-li napilý.“

Ale sedlák svojí vede:
„Má to nebožka,
komu ta k nám na noc vjede,
rána nedočká.“

„Slyšte jen, co takou měrou
bylo nezdarů:
padlo tu jak pod sekerou
pánu, husarů —

„Ale při vás je snad jiná;
kdo se nebojí,
za dobrý ho doušek vína,
nechá v pokoji.“

Vína nosí jako vody —
ké to šlehnutí?
„Nedej, bože, v samé hody
tohle leknutí!“

Husar skočí jako střela —
„Při mém spasení,
já to viděl, že teď jela
kolem stavení!“

Co to dupe divým honem,
přes dvůr po třetí?
Skok, a husar už i s koněm
ze vrat vyletí.

Sedlák ženu k srdci vina
hladí po líčku —
„Chvalme, ženo, hospodina,
strouhej mrkvičku!“

Plukovní tambor.

K nám vojsko táhne za hluku
a před ním tambor od pluku,
tvář jako z mračen vousatá,
hůl samá záře od zlata.

A když ta hůl se zakmitne,
jak z mraků blesk kdy vylítne:
hned rána v buben udeří
a hudba z plna naměří.

Hned hudba hřímá stohlasá,
že až to srdcem otřásá,
že v okna děvčat přispěje,
jak když tam kvítí naseje.

A jedna ze všech zářivá
jak sluníčko se usmívá:
to tambor táhne kolem ní
a teď dal holí znamení.

„Ba věz, můj drahý obrázku,
ten cimbál v mém je závazku,
s ním flétny tebe pozdraví,
že já jdu kolem ve zdraví.

„Ten buben hřmí ti na počest,
že srdce mé tak věrno jest,
a hůl má trouby nestaví,
až slavně tebe oslaví.“

Dál hřímá hudba v ulice,
jak velká zvuků vichřice,
ta okna, dvéře otáčí,
ta srdce z těla vypáčí.

Dál táhne vojsko za zvuku
a před ním tambor od pluku,
tvář jako z mračen vousatá,
hůl samá záře od zlata.

Šotek.

Přišel k nám šotek nezbedný,
ten dával z konvice pít —
„Žertu mám pramen bezedný,
jen račte na ochuť vzít!“

Byla to vína taková,
kdo pil, vše na sebe řek'.
řekla hned paní sládková:
„Náš tambor velký je rek.“

Rychtářka řekla: „V sobotu
měl farář tuze mne rád,“
pan kaplan mlask' si v dobrotu,
že dojde na celibát.

7*

Ponocný říkal na sebe:
když troubí u dvora rád,
šafářka kouká do nebe,
má rty jak medový slad.

Řekla hned každá děvice,
kdo sen jí oslazuje,
mládenci vzdychli velice
a mnohý lamentuje.

Řekla též naše paňmáma:
„Mám sladkou na polici,“
pan farář lomil rukama:
„To patří v zpovědnici!“

Byla to ve vsi upřímnost,
kdo nepil, tuze se smál,
rychtář jen jde co vážný host:
„To nesmím trpěti dál!“

Nad šotkem soud si sestavil,
však dříve ochutnal též:
„Lidičky, to je kratochvil,
mám rohy jako ta věž!“

Po návsi běhal celý den
to k dveřím ode dveří:
„Lidičky dobří, pojďte ven.
sic žena neuvěří!“ —

Zašel k nám šotek nezbeda.
už mnohý uplynul čas,
a dnes-li k nám zajde — přeběda!
vše na vlas najde to zas.

Vávra mládek.

Náš pan sládek, slavný doktor,
ječmen upraží,
ale slavnější je Vávra,
ten to rozváží,
divy dělá všem všudy,
na korbele, na sudy:
„Nate, lidé,
zapomeňte na trudy!“

Vědra samé moudré hlavy,
jaké rozumy!
Náves plna pacientů —
co on neumí?
„Juchej!“ vejskne, zastaví,
načepí: „Všem na zdraví!“
a kdo lízne —
už se také pozdraví.

Ale kdo tam nejdýl prodlí,
zmladne na srdci,
od sudů pak táhnou domů
velcí mudrci.
Náves hlavám nestačí,
svět je celý jinačí,
každý věří,
že se země otáčí.

Náš pan sládek, slavný doktor,
dlouho buď nám živ,
až ten jeho Vávra zkusí
tento divů div:
němým ústa rozváže,
chromým tančit rozkáže,
pak těm druhým
dodá k žízni kuráže!

Postilion.

Nic nad zvuk neznám trubičky,
když troubí postilion,
že v psaních veze hubičky
a každou za milion.

Pojď ven, ty zlatá děvečko,
pták lépe nedoletí,
přilítlo k tobě srdečko —
zde mám je pod pečetí.

Panenka pečeť rozlomí,
jak mák jí zaplane líc —
tu milý dává vědomí,
že líbá do statisíc.

Hned lístek k srdci uloží,
a v srdci počne to hřát,
jak když se v růže položí
a slyší anděle hrát.

Ten lístek vezme k noclehu,
s ním bude o nebi snít,
sny půjdou v tichém úsměvu
jak zlatý hvězdiček kmit.

Ten lístek vezme do stáří,
s ním v mládí doletí zpět,
že jeseň zjihne ve tváři
a počnou slavíci pět.

Ba ještě v smrti přeletí
jí na rtech zpomenutí,
že duši slyším vyzněti
co sladké vydechnutí.

Nic nad zvuk není trubičky,
když troubí postilion,
a v psaních veze hubičky
a každou za milion!

Zlatá babička.

Ta naše stará babička
jen od pohádek mladne,
tu zabzučí jak včelička,
a řeč jí na rtech sladne.

Až po krk v kožich zapjata,
jde ke kamnům a sedne,
a hned má všecko ze zlata
jak na sluníčku ve dne.

Hrad na vrch zlatý postaví,
v něj princezny a prince,
šat zlatý dá jim, z hedbáví,
a v truhly zlaté mince.

Pan král má zlatou korunu
má v očích mnoho spaní,
spí v ložnici i na trůnu
a nemá rád svou paní.

Kol trůnu švarní panici,
ti od zlata se lesknou,
král zvedá k nebi pravici,
má dlouhou chvíli, tesknou.

A jedou na hon, do lesa,
kde zlatý ptáček bydlí,
kam litne, má svá nebesa,
kam sedne, zlatou židli.

A jedou z lesa na louku,
kde zlatá včelka bzučí,
tam kvítky v zlatém klobouku,
kde vdýchnou, vůně pučí.

A jedou dál až po skály,
kde zlatý pramen prýští,
kde dívkám zlaté pokály
se bílou rosou blýští.

Pak les je velká komnata,
král vystrojí dvě svatby,
a ptáci, včelky ze zlata
tam hrajou nové skladby.

A když ta hudba zahrála,
král pozval na sto dětí,
nás babička však pozvala:
„Jen pojďte, zlaté smetí.“

Ty naše milá babičko,
bůh živ tě mnohá léta,
až pozlatíš, jak sluníčko
nám všecky krásy světa!

OBSAH.

Str.

Od téhož spisovatele vyšly:

Dědicové Bílé hory. Báseň. Vydání druhé. Náklad tiskárny dra. Ed. Grégra. V komisi knihkupectví dra. Ed. Grégra a Ferd. Dattla. Cena 40 kr., vkusně váz. 1 zl.

Děvče z Tater. Báseň. Tamtéž. Cena 24 kr., vkusně váz. 60 kr.

Goar. Báseň. Tamtéž. Cena 80 kr., váz. se zlatou ořízkou 1 zl. 40 kr.

Černý prapor. Báseň. Vydání druhé. Tamtéž. Cena 50 kr., váz. se zlatou ořízkou 90 kr.

V přírodě. Řada první. Druhé vydání. Tamtéž. Cena 40 kr.

V přírodě. Řada druhá. Tamtéž. Cena 40 kr.

V přírodě. Řada třetí, poslední. Tamtéž. Cena 40 kr.

Tři povídky. Tamtéž. Cena 50 kr., vkusně vázané, se zlatou ořízkou 1 zl. 20 kr.

Jiné tři povídky. (Pod dutým stromem. Poldík rumař. Na vejminku.) Tamtéž. 80 kr., váz. 1 zl. 60 kr.

Záviš z Falkenštejna. Cenou poctěná tragédie v 5 jednáních. Tamtéž. Cena 80 kr.

Na statku a v chaloupce. Povídka. Nákladem J. Otty. Cena 30 kr.

Večerní písně. Třetí vydání. Nákladem knihkupectví I. L. Kober.

Nákladem knihkupectví

dra. GRÉGRA a FERD. DATTLA v PRAZE

vyšly následující spisy básnické:

Anthologie z české lyriky s titulním obrazem v barvotisku seš. 1 zl. 20 kr., váz. 2 zl.

Goll, J. *Básně*, seš. 50 kr., váz. 1 zl. 10 kr.

Heyduk, Ad. *Lesní kvítí*, seš. 60 kr., váz. 1 zl., 20 kr.

Kamaryt, *Sebrané básně*, seš. 1 zl., váz. 1 zl. 40 kr.

Krásnohorská. *Z máje žití*. Druhé rozmnožené vydání s barvotiskovým titulem, seš. 1 zl. 20 kr., váz. 2 zl.

Lafontaine. *Čtrnáctero bájek* s illustracemi *Gustava Dorea*, přel. B. Peška, váz. 3 zl. 70 kr.

Martinec, J. *Básně*, seš. 40 kr., váz. 90 kr.

Mayer, Rudolf. *Básně*. Vydal Durdík, seš 60 kr., váz. 1 zl. 40 kr.

Neruda. *Knihy veršů*. Druhé vydání, seš. 1 zl. 40 kr., váz. 2 zl. 20 kr.

Stašek, Václav, seš. 80 kr., váz. 1 zl. 40 kr.

Štulc, Václav. *Perly nebeské*, seš. 80 kr., váz. 1 zl. 20 kr.

